

בראשית (187)

בו כוחות רוחניים להתגבר עליו ולכבוש אותו.
ספר "מענה של תורה"

וְלֹאֲדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אֲשֶׁתְּךָ (ג.יז)
עיקר חטאו הלא היא אכילתו מעץ הדעת, ומה יש להזכיר "שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אֲשֶׁתְּךָ". אמנם, אמר לו הקב"ה לאדם: לא לבד על עיקר החטא אדרוש ממך, אלא על הכח המביא לידי חטא, כי הכח הזה הוא יותר מן החטא עצמו, כי החטא בעצמו הלא הוא חטא יחידי אבל הכח הזה, להתפתות מאחרים הוא כח המחזיק כמה חטאים, ועונו גדול מנשוא.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיִּקֶּם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיְהַרְגֵהוּ (ד.ח)

העיר על כך הגר"א זצ"ל: ממה שפתח הכתוב "וַיֹּאמֶר קַיִן וכו'", משמע שהיו איזה דברים שאותם אמר קין להבל אחיו, שמתוכם קם עליו להרגו. וכתב והנה במצאנו במדרש (ב"ר כב. יז), כי הבל היה גיבור וחזק מקין אחיו, מובן איפוא, כי אם היה קם קין לריב עם הבל פנים אל פנים, לא היה יכול לו, שכן אימתו של האח היותר חזק היתה מוטלת על החלש. לכן, את רציחתו של הבל היה מן הצורך להכין בדרך של ערמה, שתקל על מלאכתו של אח החלש. לשם כך נכנס בדברי אחוה ואהבה עם הבל, וכל זאת כדי להסיח את דעתו מלשמור על עצמו, וכדי לגרום שלא תהיה התנגדות מצידו. ערמה זאמ מרומזת בלשון הפסוק "וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו", ואמרו חז"ל: כל מקום שנאמר אמירה הוא לשון רכה, דהיינו שכל מאמריו היו לשון רכה, שהיה משתדל בכל עת להראות לו כי הוא אחיו, וכי הם ידידים אוהבים. "ויהי בהיותו בשדה" אז בפתע "ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו".

ספר "להתערך באהבתך"

כל העולם אתא נושא, כפשוטו
וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל ה' גְּדוֹל עֲוֹנֵי מִנְשׂוֹא (ד.יג)
רבי ירוחם ליאוויץ זצ"ל דקדק בדברי קין: כל העולם אתה נושא, היינו שכל מציאות העולם הוא משא, ואמר המשגיח: אם מטים כתף לשאת בעול נושאים את המשא ואם בורחים מן המשא כורעים תחתיו. יסוד זה הוא מבהיל על הרעיון ואמיתי בכל מצב. כאשר האדם חי עם אמונה, אז הוא מסוגל לשאת את המשא, שהרי הוא יודע שהוא יוכל להתמודד, שהרי הכל בהשגחת השם יתברך עליו, ואין לחשוש מכלום, לכן הוא מוכן

"ויהי אור" רמז לכח התשובה

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר (א.ג)

לכאורה היה לו לומר ויהי כן, כמו שאמר בשאר ימים, ונראה, שהפסוק בא ללמד, שהאדם לא יתיימש חלילה במה שנלכד ח"ו בעצת יצר הרע, רק יעורר עצמו בתשובה שלימה, כי הכל היה גלוי לפני ית"ש במחשבתו הקדומה כשרצה לברוא את העולם וראה את האדם שיחטא ח"ו, אבל ראה גם שיעשה תשובה, כדאיתא במדרש (ילקוט תהלים רמז תשב): שאלו להקב"ה חוטא מה ענשו, אמר להם, יעשה תשובה ויתכפר. וזהו הרמז "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אֹר", היינו צדיק מעיקרא "ויהי אור", רומז לבעל תשובה, כי "ויהי" הוא לשון צער, רומז על מי שנלכד ח"ו בעצת היצר הרע, אבל אחר כך שוב "אור", על ידי התשובה שיעשה, כי הכל היה בכח מאמרו של השי"ת.

לתרופה

במידה שאדם מודד מודדים לו

וַיִּרְא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי עֶרְב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשֵּׁשִׁי (א.לא)

מובא במדרש (ט.ט): אמר רבי שמואל בר יצחק הנה טוב זה מלאך חיים, והנה טוב מאוד זה מלאך המות, וכי מלאך המות טוב מאוד אתמהה, אלא משל למלך שעשה סעודה וזימן את האורחים, והכניס לפניהם תמחוי מלא כל טוב, אמר כל שהוא אוכל ומברך את המלך, יאכל ויערב לו, וכל מי שאוכל ואינו מברך את המלך, יותז ראשו בסייף, כך כל מי שהוא מסגל במצוות ומעשים טובים הרי מלאך חיים, וכל מי שאינו מסגל במצוות ומעשים טובים הרי מלאך המות.

ספר "להתענג בתענוגים"

אָעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֹגְדוֹ (ב.יח)

מה טעם לא נאמר "נגדו" כי אם "כנגדו", בתוספת כף הדימיון? ברם הדברים מכוונים כלפי היצר הרע, אשר אם כי הוא מתנגד של האדם, בכל זאת הוא מסייע עליו בעבודת הבורא, שכן עקב הבחירה החופשית הניתנת לאדם עליו להתגבר על יצרו וכך הריהו עובד את השם וזה פירושו של "עֶזֶר כְּנֹגְדוֹ", משום שהוא כנגדו הריהו לעזר בכך. ואמרו חכמינו: "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו" (סוכה נב): כלומר, מידת היצר הרע שבכל אדם מקבילה היא למידת כוחו וסגולתו להתגבר עליו. אדם קטן יצרו קטן, אדם גדול יצרו גדול, זהו איפוא פירוש הפסוק: "אָעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֹגְדוֹ" אתן לו את היצר הרע, על מנת שיהיה לו לעזר בעבודת השם, כנגדו במידה שיש

התורה, ורק אם נעשה כן נוכל לדעת ולהבין פשוטו של מקרא.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

הלכה: חיוב בקביעת עיתים לתורה

כתב השו"ע (יו"ד סי' רמ"ו ס"א): **חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה.** כתב הפסקים ותשובות (אות ד): לא אמרו קביעת עיתים לתורה אלא במי שצריך לעסוק בדרך ארץ להחיות נפשו, אבל מי שאינו צריך לזה חייב בתלמוד תורה בכל עת שהוא פנוי. ואיתא בירושלמי (ברכות פ"ט ה"ה): רבי חלקיה בשם רבי סימון, העושה תורתו עתים הרי זה מיפר ברית, והכוונה למי שאינו לומד אלא בעיתים מיוחדים אף שיש לו פנאי ללמוד יותר. ואף אדם שאינו יודע ללמוד, ילך לבית המדרש ושכר הליכה בידו והוא פטור בקביעת עיתים ללימוד, ויוצא ידי חובתו בלימוד מועט ובהחזקת ידי לומדי תורה.

ספר "פסקים ותשובות" יו"ד

פתגם: יש הנותנים מכספם ויש הנותנים מליבם

ספר "שמחלה"

חקירה: אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט

הקנאה, או רק התחייבות (שו"ת עונג יו"ט קיז ד"ה ובוה. ובעיון בלומדות ט' חקר אם האמירה היא מעשה קניין או דין נפרד)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: חולה? בתי מסוכן

באו ואמרו לו לרב דמתא, עסקן פלונו, מראשי הקהל, הוא חולה מסוכן, הרב, שהכיר את העסקן שהוא כאדם תקיף וגס רוח, המכביד את ידו הקשה על בני הקהל, נענה ואמר בחיוך מריר: אדם זה מסוכן כשהוא בריא, ואינו מסוכן כלל כשהוא חולה.

ספר "חור וחלק" חלק ב' (דף קסד)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ו"ס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, אברהם בן רחמונא רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר, מרים בת אזיזא. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

לשים הכתף ובעזרתו יתברך הוא יזכה לשאת את המשא.

אבל מי שמסיר את האמונה וחושב שהוא יכול לברוח מהמשא נמצא בסכנה, שהרי המשא כבר נמצא עליו. לכן כל כך חמור חסרון באמונה כי רק עם אמונה יכול האדם לעבור את כל המצבים.

ספר "לתתך עליון"

הקב"ה הראה לאדם הראשון דוד דור ודורשיו

זה ספר תולדת אדם וכו'....(ה, א)

איתא בגמרא (סנהדרין לח:), זה ספר תולדות האדם, כלומר שהראה הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו כיון שהגיע לדורו של ר"ע שמח בתורתו ונתעצב במיתתו.

ותמוה! וביאר הגאון ר' יהונתן אייבשיץ בספרו "מדרש יהונתן": איתא במדרש פרי שאכל אדם הראשון בוסר היה ואיתא פלוגתא (סוכה לו.), ר"ע בוסר לאו פרי היא, וחכמים סברי בוסר פרי היא, א"כ לפי דברי ר"ע לא חטא אדם הראשון, ואיתא מפני מה אין הלכה כשמעיה ואבטליון מפני שהם בני גרים, ואיתא מפני מה נהרג ר"ע מפני שבא מגרים. והשתא אתי שפיר מה שכתוב בגמרא, כיון שהגיע לדורו של ר"ע שמח בתורתו דר"ע סבר בוסר לאו פרי, וא"כ לא חטא אדם הראשון, ונתעצב במיתתו כי נהרג על שבא מגרים ואין הלכה כמותו, וא"כ בוסר פרי היא וממילא חטא אדם הראשון ודו"ק.

להתערן באהבתך

הנפילים היו בארץ בימים הקדם (ו.ד)

הנפילים, על שם שנפלו והפילו את העולם (רש"י)

רבי ירוחם ממיר בספרו "דעת תורה", מביא מכח פסוק זה יסוד מרכזי בהבנת התורה: בהקדמה ללימוד החומש, צריכים לדעת ידיעה זו: הלך מחשבתם של אנשי העולם שונה לגמרי ממושגים של התורה, ואם ילמדו תורה על פי יסודות המדע שלהם, לא יידעו פשט אמיתי אף בפסוק אחד של תורה. בטרם נכנסים ללימוד התורה, יש לדעת כי התורה היא עולם אחר לגמרי. ולכן קודם כל צריך ללמוד להתאים ולסגל את עצמנו אליה, להשתנות וליהפך לגמרי. למה הדבר דומה? לאיש שראה לראשונה בחייו מכונית, ועומד ומשתאה כיצד היא נעה בכוחות עצמה. אדם זה אינו מסוגל להשיג ולתפוס בדעתו בשום פנים ואופן כיצד הדבר יתכן. ומדוע? מפני שאין זה מתאים להנחותיו הקודמות.

כן הדבר לגבינו, כשאנו רואים שכתוב בתורה "הנפילים היו בארץ", וברש"י: שנפלו והפילו את העולם, וכדומה בזה, מיד ניצבת ועולה בפנינו השאלה: איך זה? אך זאת צריך לזכור תמיד, כי התורה היא עולם אחר לגמרי, וצריכים להתאים כל המחשבות ומושגים לעולם

